

Yazılım Kurulum ve Yönetimi

-

Bilgisayar ve Yazılım

2

2.HAFTA

Yazılım Kavramları Yazılım Lisansları

Yazılım Kavramları

- Donanım cihazlarının çalışması için kullanıcı talimatlarına ihtiyacı vardır.
- Tek bir sonuca ulaşan bir dizi talimat program veya prosedür olarak adlandırılır.
- Birlikte görev yapan birçok program/prosedür bir **yazılımı** oluşturmak için çalışır .

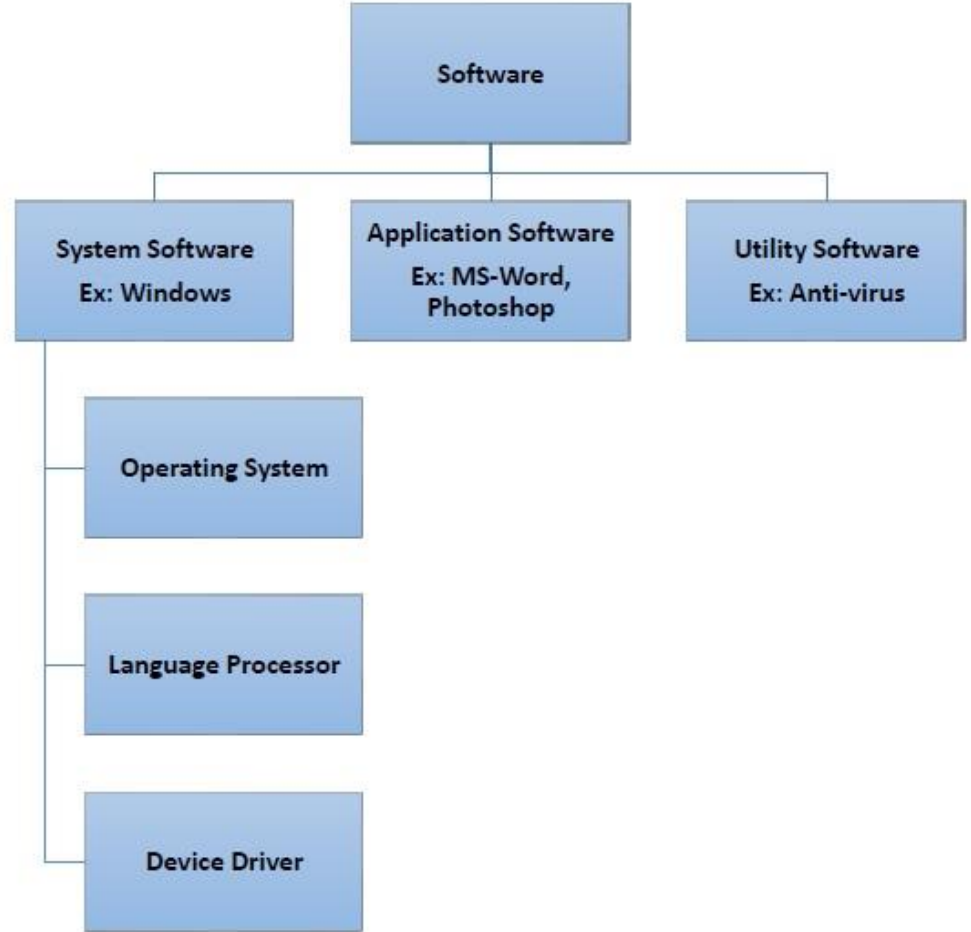
Yazılım Kavramları

- Bir kelime işlemci yazılımı kullanıcının belgeleri oluşturmasını, düzenlemesini ve kaydetmesini sağlar.
- Bir web tarayıcı, kullanıcının web sayfalarını ve multimedya dosyalarını görüntülemesini ve paylaşmasını sağlar.

Yazılım kategorileri

5

- Sistem yazılımı
- Uygulama yazılımı
- Yardımcı Yazılım

Sistem yazılımı

- Bilgisayarın donanım parçalarını çalıştırmak için gereken yazılıma ve diğer uygulama yazılımlarına **sistem yazılımı** denir .
- Sistem yazılımı , donanım ve kullanıcı uygulamaları arasında **arayüz** görevi görür .
- Bir arayüze ihtiyaç duyulmaktadır çünkü donanım cihazları veya makineler ve insanlar farklı dillerde konuşmaktadır.

Sistem yazılımı

- İnsanlar İngilizce, Fransızca, Almanca, Tamilce, Hintçe ve diğer birçok dilde konuşurken, makineler yalnızca ikili dili yani 0 (elektrik sinyalinin yokluğu) ve 1 (elektrik sinyalinin varlığı) anlamaktadır.
- İngilizce, bilgisayarlarla etkileşimin baskın dilidir.
- Yazılım, tüm insan talimatlarını makine tarafından anlaşılabilir talimatlara dönüştürmek için gereklidir.

İşletim sistemi

- Tüm donanım parçalarının çalışmasından sorumlu olan sistem yazılımlarına **işletim sistemi (OS)** denir .
- İşletim sistemi, bilgisayar açıldığında bilgisayar belleğine yüklenen ilk yazılımdır ve buna **önyükleme** denir .
- İşletim sistemi, bilgisayarın bellekte veri depolaması, depolama aygıtlarından dosya alması, önceliğe göre görevleri zamanlaması vb. Gibi temel işlevleri yönetir.

Dil İşlemcisi

- Sistem yazılımının önemli bir işlevi, tüm kullanıcı talimatlarını makine tarafından anlaşılabilir bir dile dönüştürmektir.
- **Makine Dili-** Bu dil, makinelerin anlayabileceği 0 ve 1 dizesinden başka bir şey değildir. Tamamen makineye bağlıdır.

Assembly dili

- Bu dil, **animsaticıları** tanımlayarak bir soyutlama katmanı sunar . **Animsaticılar** , uzun bir 0 ve 1 dizesini belirtmek için kullanılan kelimeler veya semboller gibi düşünülebilir ve İngilizce'dir.
- Örneğin, “READ” sözcüğü, bilgisayarın bellekten veri alması gerektiği anlamına gelebilir.
- Talimatlarda bellek adresleri de yer alır ve bu talimatlar makineye bağlıdır.

Üst düzey dil

- Bu dil İngilizce benzeri ifadeler kullanır ve makinelerden tamamen bağımsızdır. Üst düzey diller kullanılarak yazılan programların oluşturulması, okunması ve anlaşılması kolaydır.
- Java, C ++ gibi üst düzey programlama dillerinde yazılmış program **kaynak kodu** olarak adlandırılır .
- Makinede okunabilir formdaki talimatlara **nesne kodu** veya **makine kodu** denir .
- Kaynak kodunu nesne koduna dönüştüren **sistem yazılımına dil işlemcisi** denir

Dil İşlemcileri

- **Assembler** – Assembly seviyesi programını makine seviyesi programına dönüştürür..
- **Interpreter** – Üst düzey programları satır satır makine düzeyindeki programa dönüştürür.
- **Compiler** – Üst düzey programları satır satır yerine tek seferde makine düzeyi programlara dönüştürür.

Aygıt sürücüler

- Bilgisayardaki belirli bir cihazın çalışmasını kontrol eden ve izleyen sistem yazılımına **aygıt sürücüsü** denir.
- Sisteme harici olarak bağlanması gereken yazıcı, tarayıcı, mikrofon, hoparlör gibi her aygıtın kendisiyle ilişkili belirli bir sürücüsü vardır.
- Yeni bir aygıt taktığınızda, işletim sisteminin nasıl yönetilmesi gerektiğini bilmesi için sürücüsünü yüklemeniz gerekir.

Uygulama yazılımı

- Tek bir görevi gerçekleştiren ve başka bir şey gerçekleştirmeyen **yazılımlara uygulama yazılımı** denir .
- Uygulama yazılımları fonksiyon ve problem çözme yaklaşımları konusunda çok uzmanlaşmıştır.
- Böylece bir elektronik tablo yazılımı yalnızca sayılarla işlem yapabilir, başka bir şey yapamaz. Bir hastane yönetim yazılımı, hastane faaliyetlerini yönetir ve başka bir şey yapmaz.
 - Kelime işlemci
 - Çizelge
 - Sunum
 - Veritabanı Yönetimi
 - Multimedya araçları

Yardımcı Yazılım

15

- Sistem yazılımlarının işlerini yapmasına yardımcı olan uygulama yazılımlarına **yardımcı yazılım** denir . Bu nedenle yardımcı yazılım aslında sistem yazılımı ile uygulama yazılımı arasında bir çaprazlamadır.
 - Antivirüs yazılımı
 - Disk yönetim araçları
 - Dosya yönetim araçları
 - Sıkıştırma araçları
 - Yedekleme araçları

Yazılım Lisansı

- **Yazılım lisansları** bir programın geliştirilmesi, dağıtılması gibi şartları belirtir.
- Uygulama ve sistem yazılımlarının kimler tarafından ve ne şekilde kullanılabileceğini gösteren yazılım lisansları sözleşmeleri vardır.
- Programın kurulabilmesi için sözleşmenin kabul edilmesi gerekir. Bu sözleşmelerde, belirtilen program kaç bilgisayarda, kaç kişi tarafından, ne kadar sürelik zaman diliminde kullanılabileceği, yazılım üzerinde değişiklik yapılıp yapılamayacağı, izin almadan dağıtılıp dağıtılamayacağı gibi şartlar detaylı bir şekilde belirtilmektedir.

Yazılım Lisansı

17

- Aynı görevi yapmak için kullanılacak benzer özelliklere sahip pek çok program bulunduğu için, her kullanıcı kendisi için uygun lisans türüne sahip olan yazılımları seçme şansına sahiptir.
- Örneğin, yazı yazma işlemleri için bazı kullanıcılar ücretli olan Microsoft Word yazılımını, diğer kullanıcılar ise ücretsiz olan Apache OpenOffice Writer veya LibreOffice Writer yazılımını kullanabilirler.

Yazılım Lisans Türleri

18

- **Ücretsiz Yazılım Nedir ? (Freeware):**
Dağıtımı ve kullanımı tamamen ücretsiz olan yazılımlardır. İnternet üzerinde pek çok ücretsiz yazılım, program paylaşım sitelerinde rahatça bulunup indirilebilir.

Tamindir > Windows > Ses Ve Video > Oynatıcılar > VLC Media Player - Ücretsiz Medya Oynatıcı

VLC Media Player 2.2.4 (Windows) Değiştir

Lisans: Ücretsiz

Dil Desteği:

Geçen Hafta / Toplam: 2.805 / 3.112.063

İşletim Sistemi: Win8/Win7/Vista/WinXP/Win8.1

Üretici: VideoLan Team

Hemen İndir
29.12 MB

Edtör Puanı: 5/5 **226 Kullanıcı:** 4/5

Oynatıcılar Popülerleri

- GOM Player**
Ücretsiz Gelişmiş Medya Oynatıcı
- VLC Media Player**
Ücretsiz Medya Oynatıcı
- Windows Media Player**
Türkçe Windows Medya Oynatıcı
- iTunes**
Müzik, Video, Uygulama ve Oyun İndirme, Düzenleme, Oynatma Aracı

Paylaşılan Yazılım (Shareware):

- Belirli bir süre (15-30 gün) kullanım izni olan programlardır. Verilen süre bitiminde kullanmaya devam etmek için paylaşılan yazılım satın alınmalıdır.
- Deneme sürümü olarak da bilinir. Ücretli antivirüs yazılımları buna güzel bir örnektir. Geliştiricileri programları genelde bu şekilde dağıtırlar.

Demo Yazılım

- Bazı özellikleri kısıtlanmış olan yazılımlardır. Örneğin; yapılan işlemlerin çıktısının alınamaması veya bir oyunda ikinci aşamaya geçilememesi gibi.
- Tüm özelliklerin kullanılabilmesi için demo yazılım kullanıldıktan sonra gerçek lisanslı program satın alınmalıdır.

Açık Kaynak Kodlu Yazılım (Open Source)

- Kaynak kodu herkese açık olan ve isteyen programcılar tarafından üzerinde değişiklik yapılabilen yazılımlardır.
- Genellikle ücretsiz olarak dağıtılmaktadırlar.
- Bu tür yazılımlar Genel kamu lisansına (GNU veya GPL) sahiptirler. GNU ve GPL temelinde özgür yazılım, şeffaflık gibi prensipler yer alır.
- GPL lisansına sahip bir yazılımın kaynak kodları herkese açık olduğu için başka programcılar mevcut kodlara kendilerinden bir şeyler katarak ücretsiz olarak dağıtabilir veya ticari kazanç sağlayabilir.

Son Kullanıcı Lisans Anlaşması (EULA)

- Bir yazılımı kurarken yasal olarak kabul etmeniz gereken şartları belirten anlaşmadır.
- Program kurarken karşımıza çıkan, program üreticisi tarafından tüm detaylarıyla açıklanan metinleri içeren anlaşmadır.
- Şartları kabul ederseniz program kurulumuna devam eder, etmezseniz yükleme işlemi iptal edilir.

Creative Commons (CC) Lisansı

23

- GNU ve GPL temelli, eser sahiplerinin eserlerini ücretsiz olarak herkesin kullanıma açtığı bir telif sözleşmesidir.
- ***Creative Commons lisansı*** resim, müzik, video gibi birçok eser türü için geçerlidir ve bu eserlerin kullanıcılar tarafından kullanılmasında telif hakkı açısından bir sakınca bulunmamaktadır.

Creative Commons (CC) Lisansı

- Bir Youtube video klip hazırlamaktasınız, klip boyunca bilinen bir sanatçının şarkısını kullandığınızda büyük bir ihtimalle o klipi telif hakkı sorunu nedeniyle yayınlamayabilirsiniz, yayınlarsanız bile gelir elde etme şansınız yoktur. Klbinizde herkesin kullanımına açık olan Creative Commons lisanslı bir müzik kullanırsanız herhangi bir telif sorunu yaşamayacaksınız.

Telif ve Kaynaklar

Kaynak gösterilmek şartıyla her türlü kullanıma açıktır.